

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 5:04
סוף זמני ק"ש - 8:58
9:34 -
סוף זמן תפלה - 10:26
דף היומי לש"ק: סנהדרין נ"ג

בס"ד, עש"ק פ' בשלח - שבת שירה - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת בשלח

אך לא נתבאר מנין לו ללמוד מכאן לחלב של אשה, והלוא סתמא כתיב "ותפתח את נאוד החלב ותשקהו", ובעלמא אנו רגילין להבין בסתם שם 'חלב' - חלב של בהמה?

אך הנה כאן יכון מאד מאמר חז"ל (ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ה): דברי תורה עניים במקום זה ועשירים במקום אחר. כלומר, שמאמר אחד במקום אחד מגלה הביאור הנאמן מדברים סתומים במקום אחר. וכן איתא במדרש תנחומא (פ' חקת כ"ג): דברי תורה צריכים זה לזה, ומה שזה נועל - זה פותח.

והביאור כאן, כי בספר רמזי הפטרות להרוקח (נדפס מכת"י בווארשא בשנת תרל"ה) בהפטרה לפ' בשלח עה"פ הנזכר "ותפתח את נאוד החלב ותשקהו", מביא ממדרש אגדה שפתחה את לבה ותושט לו דריה ותניקהו.

והנה אין ספק כמעט, שלדרשה זו כוונת חז"ל בגמ' נדה שזכרנו, ובצירוף ההנחה שדיברו הכתובים ואחריהם חז"ל בלשון נקיה וצנועה, יוצא ביאור דבר זה.

בענין אמירת שירת הים בכל יום

בפ"ק דברכות (ד:): אחז"ל: כל האומר 'תהלה לדוד' ["אשרי"] בכל יום שלש פעמים, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ומבואר הטעם משום דאית באל"ף ביי"ת ויש בו שבה הכנת מזון לכל חי ["פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון"].

בפ' כל כתיבי (שבת קיח:): איתא: א"ר יוסי, יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני? והאמר מר: הקורא הלל בכל יום - הרי זה מחרף ומגדף [פירש"י: שנביאים הראשונים תיקנו לומר בפרקים לשבח והודיה וכו'] וזה הקוראה תמיד בלא עתה - אינו אלא כמזמר שיר ומתלוצץ. ומשני: כי קאמרינן [יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום] בפסוקי דזמרא [פירש"י: שני מזמורים של הללוים - 'הללו את ה' מן השמים', 'הללו קל בקדשו'. ועיי' ברי"ף (ברכות כג. מדפי הרי"ף) שכתב שהכוונה מ'תהלה לדוד' עד 'כל הנשמה'].

והנה, רבינו יונה (ברכות כג. מדפי הרי"ף) פירש משום שהלל הוא שבח על נס בזמן מסויים, וכשאומרו בכל יום נראה כאומר שההנהגה הטבעית של כל יום אינה בידי שמים, ומשבח רק על הנסים, וזה כמחרף ומגדף.

וכעין זה כתב במשך חכמה (ריש פ' בחקותי): 'הקורא הלל בכל יום' - שמורה שראוי להודות רק להנך פעולות של דרך נס, אבל מפעולות הטבע אין צריכים להיוצר אחרי שבראן - 'הרי זה מחרף

"ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה וגו'" (יד:כב). כאן כתיב 'חומה' מלא, ולהלן (שם:כט) כתיב 'ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם תמה וגו'" - כתיב חסר ו'.

בספר פנינים משלחן הגר"א איתא: ויש לבאר הטעם, משום דאיתא (ש"ר פכ"ד:א, פמ"א:א) 'שפסל מיכה עבר עמהם בים, כמו שנאמר (זכרי' י"א) 'ועבר בים צרה'. ולא שהפסל בעצמו עבר עמהם, כי הפסל נעשה בימי השופטים, אך הכוונה שמחשבתם היתה לעבודה זרה, ובע"ז הקב"ה מצטרף מחשבה למעשה.

וידוע ששבט דן הלך באחרונה, שנא' "מאסף לכל המחנות" (במדבר י:כה). [ואף כי הדגלים לסדר המסעות נקבעו להם רק לאחר זמן מצאתם ממצרים, מ"מ מסורת היתה בידם מאבותיהם שכך יהי סדר הליכתם - יהודה מלפנים ודן מאחור וכו', כמו שכתוב "באותות לבית אבותם" (שם ב:ב)].

וידוע שכאשר באו המצרים בים מצד זה, עדיין היו ישראל בים מצדו השני בדרכם לצאת מן הים.

מעשה מתורץ בטוב טעם. בפסוק הראשון שאמר "ויבואו בני ישראל בתוך הים ביבשה", שישאל היו בתוך הים, ובני דן ההולכים אחריהם היו עדיין ביבשה, לכן כתיב "והמים להם חומה" מלא, דלא הי' עדיין קטרוג חטא כלל, ובאותה העת היו המים להם חומה להגן ולהצילם. אבל לבסוף, כאשר קצה הראשון מהשבטים כבר עלו מן הים להיבשה, ואז הי' מחנה דן האחרונים בתוך הים, ופסל מיכה עמהם, והוצרכו מחנה דן לנס לעבור בתוך הים, הי' הקטרוג איך יעשה הקב"ה נס אחר כי התועבה עמהם. זהו שאמר "ובני ישראל הלכו ביבשה" - הוא הקצה הראשון מהשבטים שכבר היו ביבשה, והאחרונים היו עדיין "בתוך הים", אז "המים להם חמה" חסר, כלומר, חימה וכעס מרוב הקטרוג.

"ותפתח את נאוד החלב ותשקהו" (הפטרות פ' בשלח - שופטים ד:ט). בספר מקור ברוך לבעל התורה תמימה (מבוא, עמ' 164) איתא: וכן תתפרש הלכה אחת בתלמוד, אשר זולת ההנחה שדיברו הכתובים ואחריהם חז"ל בלשון נקיה ומכובדה - זולת זה היא מחוסרת כל ביאור ומשוללת כל טעם.

וזה ענינה: במס' נדה (נה:): חשיב כל הדברים הנזולים שנקראים 'משקה', ובתוכם חלב אשה. ומביא רא"י מדכתיב בעיל אשת חבר הקיני "ותפתח את נאוד החלב ותשקהו" [לסיסרא]. וטעם הרא"י, מדהוציא הכתוב את משתה החלב בלשון 'ותשקהו' ולא בלשון שתיה ["וישת"], מבואר דנקרא משקה.

ומגדף. אבל 'כל האומר תהלה לדוד בכל יום' - שזה מדבר על מפעלות יסודו הטבעי אשר בכל יום וכו' - 'מובטח שהוא בן העולם הבא'.

בפ' כל כתבי (שם) כותב המהרש"א: משום דהלל נתקן בימים מיוחדים על הנס לפרסם כי הקב"ה הוא בעל היכולת לשנות טבע הבריאה ששינה בימים אלו. ונמצא מי שאומרו בכל יום לא יתפרסם ואמרו על הנס גם בימים הראוים לפרסם נסי השי"ת, והרי זה כמחרף ומגדף שאין בידו [של הקב"ה] חלילה לשנות טבע הבריאה. ומשני, בפסוקי דזמרה כפירש"י - ב' מזמורים של הילולים וכו' דאינן באים לפרסם נסיו, אלא שהם דברי הילול ושבח דבעי בכל יום וכו'.

וכתב המהר"ל (גבורות ה' פרק ס"א): ובפרק כל כתבי (שבת קיח). אמרינן, האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף כלפי מעלה. והטעם, שראוי שיהיה העולם נוהג כמנהגו, ובשביל שהעולם נוהג כמנהגו מדותיו [של ה'] יתברך אמת. ואם לא היה זה שהעולם נוהג על מנהגו של עולם, א"כ מדותיו יתברך אינם אמיתיים ח"ו, כי הרשעים ועובדי ע"ז בטובה ואלו הצדיקים בצרה. אבל ענין הזה מפני שהעולם נוהג כמנהגו, ולפיכך אין הקדוש ברוך הוא מאבד הע"ז מן העולם. וכך אמרינן במס' עבודה זרה (נד:): [עולם כמנהגו נוהג והולך, ושוטים שקלקלו עתידין ליתן את הדין]. והגומר הלל בכל יום, נראה שהוא אומר שבכל עת הקב"ה מנהיג עולמו בדרך נס, וא"כ למה הצדיקים בצרה והרשעים בטובה, ואינו מאבד הע"ז מן העולם? ואם כן ח"ו אין ביכולתו, וזהו חרוף וגדוף וכו'.

לפי הנ"ל שאסור לגמור את ההלל בכל יום מפני שמדגישים בו את הנסים שהם למעלה מדרך הטבע, ומתעלמים עין מהשגחת ה' התמידית בעולם ונסים הטבעיים היום יומיים (לפי הרבינו יונה והמשך חכמה, וכן לפי הטעמים האחרים של המהרש"א והמהר"ל) - א"כ איך נהגו לומר בכל יום בסוף פסוקי דזמרה את שירת הים, שהיא הודאה על נס קריעת ים סוף [ולכאורה אין לך נס שהוא למעלה מדרך הטבע יותר מקריעת ים סוף].

והנה, מנהג אמירת שירת הים מוזכר בהרבה מקומות. בספר המנהיג (דיני תפילה עמ' ל"ט, נ"ד) איתא: ושירת הים זכר ליציאת מצרים וכו' ובכל גבולי ישראל אומרים השירה, ואין ודאי ראוי לדלגה, כי צריך להזכיר שבח הגאולה הראשונה, דכתיב "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים" (דברים טז:ג), עכ"ל.

וכ"כ האבודרהם (ברוך שאמר ופסוקי דזמרה): ואח"כ תיקנו לומר (שמות יד:ל): "ויושע ה'" ושירת הים, והוא זכר ליציאת מצרים, עכ"ל.

ובטור (או"ח סי' נ"א) כתוב: ובתיקון הגאונים, יש נוהגין לומר זיברך דיד' וכו' זיברכו שם כבודך' וכו' ושירת הים. והטעם, לפי שכל אותם ט"ו לשונות של שבח הסדורים בברכת ישתבח, דורש במכילתין מתוך שירת הים, ומתוך אותן פסוקים של זיברך דיד', עכ"ל.

ובבית יוסף (שם) הביא בשם הארחות חיים (סי' ל"ב) שכתב, וז"ל: מה שנהגו לסיים פסוקי דזמרה בשירת הים, לפי שיש ע"ב אותיות של קדושה וכו' כנגד ע"ב שמות וכו', עכ"ל.

ועיין במשנה ברורה (סי' נ"א סק"ז) שכתב בשם הזוה"ק: ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים. והאומר בשמחה מוחלין לו עונותיו, עכ"ל.

[אגב: עיין ברמב"ם (הל' תפילה פ"ז הי"ג) שכתב: יש מקומות שנהגו בהן לקרות בכל יום אחר שמברכין ישתבח שירת הים ואח"כ

מברכין על שמע, עכ"ל. וכן כתב הרמב"ם בסדר התפילות, לאחר שהביא נוסח ברכת ישתבח, כתב וז"ל: וקורא השירה עד סופה כמנהג המקום. ועיין בדברות משה (פסחים פ"י סי' ה' ענף ד', עמ' רח"צ) שכתב דעת הרמב"ם היא דכיון דבברוך שאמר אומרים זיברכי דוד וכו' נהללך, א"כ אין ראוי לומר בפסוקי דזמרה רק פסוקים שאמר דוד המלך בתהלים ובדברי הימים].

נחזור לקושייתנו: היות ואמרו חז"ל שהקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף, על מה שמכו לתקן לומר שירת הים בכל יום שבה מודים לה' על הנס נגלה של קריעת ים סוף?

יש שמסבירים ע"פ דברי המדרש (ב"ר פר' ה':ה): תנאין התנה הקב"ה עם הים שיהא נקרע לפני ישראל, הדא הוא דכתיב (שמות יד:כז) "וישב הים וגו' לאיתנו" - לתנאו שהתנה עמו. ולפי"ז י"ל דבשלמא באומר הלל בכל יום, היינו שאומר שהקב"ה מנהיג את העולם בנסים שלמעלה מדרך הטבע, שפיר נחשב זה כמחרף ומגדף. אבל הכא גבי קריעת ים סוף, שלא ה' שם שינוי הטבע מחדש, שהרי בעת הבריאה כבר הושם בטבע הים שיקרע לפני ישראל בעת הצורך, שפיר הותר לומר שירת הים בכל יום (תירוז וזו מצאתי בס' צמח ה' לצבי, עמ' קפ"ו).

אמנם, מה שקשה על תירוץ זה הוא מ"ש רבינו בחיי עה"פ "וישב הים לפנינו בוקר לאיתנו", דלאחר שמביא המדרש הנ"ל [לאיתנו - לתנאו], כותב: המדרש הזה מוכיח שכל הנסים והנפלאות שעשה השי"ת בכל הדורות ע"י הנביאים, כבר הושמו בששת ימי בראשית בטבעי הדברים שנבראו. כגון שתאמר ביום שני שנבדל הים, הושם בטבע המים שיקרע לפני משה הים ולפני יהושע הירדן וכו' ולפי"ז לא היה שינוי הטבע בבריאה חדשה בשום דבר מששת ימי בראשית ואילך, כי כל הנסים והאותות והמופתים שנעשו אחרי כן - הכל הושמו בטבע כבר, והמנהג שנשתנה לעיני הרואים לא היתה בריאה חדשה מן הטבע, עכ"ל. ולפי"ז במה שינה נס קריעת ים סוף משאר נסים שאסור לומר עליהם הלל בכל יום, שהרי גם הם נחשבים כחלק מן הטבע.

ויש מסבירים בדרך צחות, דמכיון שאחז"ל אודות כמה דברים - מזונות, נקבים, זיווגים - שהם קשים כקריעת ים סוף (פסחים קיח., סוטה ב.), והם דברים טבעיים, לכן באמירת שירת הים אנו מודים להקב"ה עליהם.

ואחרים אומרים שכאשר אומרים פסוקי דזמרה, הרי זה מגומרי הלל בכל יום, ויש בזה מעלה, שהרי בפסוקי דזמרה נמצאים פסוקים הרבה מבריאת הקב"ה את עולמו והשגחתו על הברואים וחסדיו עמהם. ואם לאחר שאומרים פסוקי דזמרה - שמדגישים בהם ההנהגה הטבעית - שוב אומרים שירת הים, שירה זו נחשבת כהמשך מהנסים הטבעיים, כאשר משבחים את הנסים שהם למעלה מדרך הטבע. וכשמזכירים את הנסים באופן זה, אין בזה מיעוט מגדולתו של הקב"ה שיחשב כמחרף ומגדף (בכורי גשן ח"ב, עמ' תרנ"ב).

ויש לתרץ בפשיטות, דכיון דנצטוינו: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", ולפי ספר המנהיג והאבודרהם הנ"ל, ע"י אמירת שירת הים מקיימים מצוה זו, א"כ יש כאן היתר - ויותר טוב, מצוה - להזכיר בכל יום את שירת הים שהיא הודאה על יציאת מצרים וקריעת ים סוף. [והנה נחלקו המג"א והחתם סופר אם מקיימים מצות זכירת יציאת מצרים ע"י אמירת שירת הים, שכתב המג"א (או"ח סי' ס"ז סק"א): ונראה לי דכל שכן אם אמר שירת הים דיצא [ידי מצות זכירת יציאת מצרים]. ובהגהות החת"ס שם כתוב: ואני חוכך בזה, מפני שלא נזכר בה יום צאתנו מארץ מצרים כי אם קריעת ים סוף, והתורה הקפידה: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", אלא שחכמינו ז"ל הוסיפו גם קריעת ים סוף וכו' אבל שירת הים לחוד לא

מהני, עכ"ל. ובהגהות הגרעק"א שם הסכים לדעת חתנו החת"ס. אמנם, מדברי ספר המנהיג והאבודרהם נראה ברור כדברי המג"א שע"י אמירת שירת הים מקיימים מצות זכירת יציאת מצרים].

ושמא יש לומר דמותר לומר שירת הים בכל יום ולהזכיר קריעת ים סוף משום דרואים מקריעת ים סוף שהנהגת ה' בעולם מדודקת מאד במדה כנגד מדה. ובאמת זהו מה שהביא את יתרו להתגייר, וכמו שאמר בעצמו: "עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים, כי בדבר אשר זדו עליהם" (שמות יח:יא), ופירש"י: כתרגומו. במים דימו לאבדם, והם נאבדו במים וכו'. בקדירה אשר בישלו - שם נתבשלו. ויתרו הכיר את זה יותר מאחרים, שהרי הוא ה' אחד מיועצי פרעה שאמר "הבה נתחכמה לו", ושמע את הגזירה של "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", ולכן נתרשם מאד כשראה את חיל פרעה שנטבע בים סוף.

ויעל דרך זה יש להמשיך ולפרש את דברי רש"י (ריש פ' יתרו) עה"פ "וישמע יתרו וגו'" - מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. והנה בקריעת ים סוף מצינו המושג של מדה כנגד מדה כלפי אומות העולם, שונאי ישראל. אמנם גם עם בני ישראל מתנהג הקב"ה במדה כנגד מדה. ודבר זה חזינן ממלחמת עמלק. כיצד? בפרק חלק (סנהדרין צט:): איתא: תמנע בת מלכים הואי וכו' בעיא לאיגיורי (ביקשה להתגייר), באתה אצל אברהם יצחק ויעקב ולא קבלוה, הלכה

והיתה פילגש לאליפז בן עשו. אמרה: מוטב תהא שפחה לאומה זו, ולא תהא גבירה לאומה אחרת. נפק מינה עמלק, דצערינהו לישראל. מאי טעמא - דלא איבעי להו לרחקה.

ויש לשער שגם כאן - במלחמת עמלק - ראה יתרו הנהגת הקב"ה במדה כנגד מדה כלפי בני ישראל, שהרי תמנע ששפחה לעלות ברוחניות וביקשה לידבק בזרע של אברהם יצחק ויעקב - נתרחקה, ולכן נענשו בני ישראל שבא עליהם עמלק שעליו נאמר "אשר קרך בדרך", ופירש"י: לשון קרי וטומאה. דבר אחר, לשון קור וחום - צננך והפשירך מרתיחתך, עיי"ש. ובספרים מבואר שעמלק ביקש לצנן ולהפשיר את בני ישראל מההתלהבות בעבודת ה' ועלייה רוחנית - וזהו מדה כנגד מדה ממה שנעשה לתמנע.

ומכיון שראה יתרו את הנהגת ה' בעולם שהיא מדה כנגד מדה מקריעת ים סוף [כלפי המצריים], ומלחמת עמלק [כלפי בני ישראל], הכיר שיש דין ויש דיין בעולם, ולכן נתגייר.

ואפשר לומר דמשום שעל ידי קריעת ים סוף ניכרת הנהגת ה' בעולם שהיא מדה כנגד מדה, שזו היא יסוד חשוב באמונתנו בהקב"ה, מותר להזכיר קריעת ים סוף בכל יום ולומר שירת הים.

לד"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לד"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לד"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS BESHALACH
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש
לד"נ פעסא רחל בת דבורה

"ולא נחם אלקים דרך פלשתים כי קרוב הוא" (יג:יז)
"And G-d did not lead them on the path through the land of the Plishtim because it was very close ..."

The *Ba'alei Mussar* observed that the journey through the wilderness to Eretz Yisroel represented a journey to spiritual perfection. Therefore, G-d did not lead them directly to Eretz Yisroel, since there are no shortcuts to perfection; it requires great effort and many years of toil ...

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (יג:יט)

"And Moshe took the bones of Yoseif with him."

Our Rabbis explain that the verse: "A wise man takes Mitzvos" refers to Moshe, for while the rest of the congregation of Israel was busy gathering the booty of the Egyptians, Moshe occupied himself with the Mitzva of taking Yoseif's bones for burial in Eretz Yisroel.

The *Chavos Yo'ir* observes that while the rest of Bnei Yisroel were busy collecting gold and silver and other treasures, Moshe brought the bones of Yoseif before them to remind them that all of the wealth that a person amasses in this world has no eternal value, for a person is left with none of it once he leaves this world.

"והוא כזרע גד" (טז:לא)

"And the Mon was like a coriander seed ..."

Hagaon Rav Shmuel Kaindicher, Z'T'L' (cited in P'nei Kedem) quotes the Yalkut in Parshas Va'eira that states that all the Brachos that Bnei Yisroel received were in the merit of the *Shevatim*, and the *Mon* was in the merit of Gad.

Rashi, in Parshas Vayeitzei notes that concerning all of the Matriarchs it states, "and she was pregnant" with the exception of Zilpa, the mother of Gad, since it was not noticeable that she was pregnant.

In a similar vein, the *Mon* - which came in the merit of Gad - was absorbed into the body and was not recognizable at all - just like the *Zera Gad*.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

From where did the Minhag of standing for the reading of *Shiras Hayom* come?

Hagaon Rav Yaakov Kanterowitz Z'T'L' (cited in *Yeshurun XXI* p.445) suggests that just as we stand for Hallel because we are testifying to all of the miracles that Hashem wrought for Klal Yisroel (Pri Megodim in the name of the Pri Chodosh), and testimony must be given while standing. So too, when reading *Shiras Hayom B'tzibur*, we are testifying to the miracles of Krias Yam Suf, and thus, it is customary to stand.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Who brought an Avoda Zora with him when Bnei Yisroel crossed the Yam Suf?
- 2) According to one view, the laws of Pesach Sheini were mentioned in the merit of something mentioned in this week's Sedra. What is it?
- 3) Are women obligated in the Mitzva of remembering what Amalek did to Klal Yisroel?
- 4) Where is Amalek alluded to in the *first* Aliya of this week's Sedra?
- 5) In whose or in what *Zechus* did the Yam Suf split?
- 6) What is the largest measure of *Techum Shabbos*?
- 7) When did Doson and Avirom join Bnei Yisroel after they left Egypt?
- 8) Which Egyptian entered the Yam Suf first?
- 9) When Bnei Yisroel left Egypt, who offered a sacrifice to an Avoda Zara?
- 10) Which Bracha of Shmonah Esrei was established at the time of *Yetzi'as Mitzrayim*?
- 11) Which ancestors of Bnei Yisroel and Mitzrayim were present at *Krias Yam Suf*?
- 12) Which river was miraculously split five times in history?
- 13) In whose merit did the Yardein split?
- 14) In addition to the *Techashim*, which animal that is mentioned in the Chumash was multi-colored?
- 15) Which river was split by means of a cloak?
- 16) Where is the first place that horses are mentioned in the Torah?
- 17) Which two prohibitions are related to Egyptian horses?
- 18) Which name in the Torah is of equine origin?
- 19) In which army did all of the soldiers share the same birthday, and celebrated it by being sent into battle?

20) Which person, whose name appears in this week's Parsha, spoke to both Lovon and Paroh?

ANSWERS

- 1) Micha brought an Avoda Zora along when Bnei Yisroel crossed the Yam Suf (Medrash quoted in Ba'al Haturim Shmos 14:29).
- 2) According to one view in the Gemorah (Succa 25), the Mitzva of Pesach Sheini came about because those who defiled themselves by taking Yoseif's bones were impure at the time of Pesach Rishon. (ועיין בשמות רבה פ"כ אות י"ט: בזכות עצמותיך הם עושים פסח קטן)
- 3) According to the Chinuch (603) women are not obligated to remember the atrocities of Amalek. Others disagree with him (see Minchas Chinuch 604).
- 4) Amaleik was the one who told Paroh that Bnei Yisroel had escaped (Ba'al Haturim, Bereishis 31:22).
- 5) According to various opinions in the Midrash, Yam Suf split in the merit of:
 - Avrohom,
 - Yaakov (Shmos Rabba 21:7);
 - Yoseif (Bereishis Rabba 84:4);
 - the Shevatim,
 - the Mitzva of Mila (Mechilta D'R' Shimon Bar Yochai, Beshalach 29);
 - Torah,
 - Tefilla (ibid.);
 - the *Mateh* that had the *Sheim Hameforash* on it (Pirkei D'Rebbi Eliezer 42; Devorim Rabba 3:10);
 - Yerushalayim (Mechilta, Beshalach 14); and
 - the fear that the people had of Hashem (Tanna D'vei Eliyahu 25).
- 6) 2,800 cubits - the approximate hypotenuse of a right triangle whose legs are 2,000 Amos (see Tosafos, Shabbos 51a D'H' Kazeh; Minchas Chinuch, Mitzva 24:7).
- 7) When they saw Kri'as Yam Suf (see Targum Yonoson on Shmos 14:3, and Midrash, cited in Torah Sheleima 14:3).
- 8) Paroh (Pirkei D'Rebbi Eliezer 42).
- 9) Paroh - (י:י) "ופרעה הקריב" (Mechilta).
- 10) "מצמיה קרן ישועה" (Midrash, cited in Shivlei Haleket 18).
- 11) Yaakov (Targum Yerushalmi 14:30), and Mitzrayim ben Chom (Midrash Sechel Tov, cited in Torah Sheleima 14:30 note 200).
- 12) The Yardein -

- a) Yaakov split it (Rashi, Bereishis 32:11)
- b) It split during *Kri'as Yam Suf* (Rashi on 14:21, P'sikta D'Rav Kahana 299)
- c) It was also split by Yehoshua (Yehoshua 3-4),
- d) Eliyahu and
- e) Elisha (Melochim II 2:8-14).

- 13) The Yardein split in the merit of Yaakov (Bereishis Rabba 76; Ba'al Haturim 32:11).
- 14) Paroh's female horse that was chased by all of the male horses of the Egyptian cavetry, who then followed her into the Yam Suf (Midrash Hagadol, Shmos 14:23).
- 15) Eliyahu and Elisha split the Yardein with Eliyahu's cloak (Melachim II 2:8-14).
- 16) In Parshas Vayigash: "ויתן להם יוסף לחם בסוסים וגו'" (מז:יז).
- 17) The prohibition of "רק לא ירבה לו סוסים" (דברים יז:טז) that applies to a king is because it might lead to sending people to Egypt to obtain Egyptian horses, and there is a prohibition of returning to Egypt - "לא" (שם) תוסיפון לשוב וגו'" (שם).
- 18) The father of the *Merageil* from the tribe of Menashe ("גדי בן סוסי" במדבר יג:יא). Interestingly, the names of the fathers of two other *Meraglim* were derived from the names of living creatures: Yehoshua bin *Nun* (fish), and Amiel ben *Gemali* (camel).
- 19) Amaleik. They felt that people had a good Mazal on their birthday (Yerushalmi, Rosh Hashana 3:8).
- 20) Amaleik told Lovon that Yaakov ran away. He also told Paroh that Bnei Yisroel escaped (Ba'al Haturim, Devorim 26:1).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתהירו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood. Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on שמחות and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years